

Artur Wilczyński

Akademia Rolnicza w Szczecinie

KOSZTY PRODUKCJI ŻYWCA WOŁOWEGO W KRAJACH NALEŻĄCYCH DO MIĘDZYNARODOWEJ SIECI GOSPODARSTW PORÓWNAWCZYCH IFCN-BEEF

1. Wstęp

Międzynarodowa sieć gospodarstw porównawczych zajmujących się produkcją żywca wołowego (IFCN-Beef) powstała w 2001 r. w celu dostarczenia informacji o funkcjonowaniu gospodarstw rolnych prowadzących chów bydła rzeźnego w różnych częściach świata. Podstawowym kierunkiem działalności sieci jest znalezienie różnic i elementów łączących gospodarstwa rolne ze szczególnym naciskiem na prezentację wyników ekonomicznych. W roku 2004 sieć skupiała 15 państw z pięciu kontynentów (Europy, Azji, Ameryki Płn., Ameryki Płd. i Australii), a w badaniach uczestniczyło 29 gospodarstw rolnych, które charakteryzowały się typowym systemem produkcji żywca wołowego na terenie danego kraju. Należy wspomnieć, że sieć nie jest organizacją zamkniętą, gdyż w 2006 r. liczba państw uczestniczących w sieci zwiększył się prawdopodobnie do dwudziestu, a liczba analizowanych gospodarstw do około trzydziestu pięciu [Deblitz 2004].

Celem artykułu jest prezentacja oraz analiza wyników ekonomicznych gospodarstw rolnych zajmujących się produkcją żywca wołowego o zróżnicowanym systemie produkcyjnym i należących do IFCN-Beef.

2. Obszar i metodyka badań

Badania zostały przeprowadzone na podstawie metodyki stosowanej w ramach sieci IFCN-Beef, w której podstawowym narzędziem wykorzystywanym do zebrania danych z gospodarstw rolnych jest kwestionariusz wywiadu standaryzowanego, dostosowany do systemu produkcyjnego żywca wołowego dla danego kraju. Do-

datkowo do metody kwestionariuszowej włącza się metodę dokumentacyjną. W ramach kwestionariusza pozyskuje się ponad 2000 danych opisujących system produkcyjny oraz wyniki ekonomiczne badanych gospodarstw. Wszystkie otrzymane informacje poddaje się weryfikacji.

Kolejnym krokiem jest wykonanie obliczeń, do których wykorzystuje się model *technology impact and policy impact calculations* (TIPI-CAL), który został wykonany przez centrum koordynacyjne sieci (Federal Agricultural Research Centre w Braunschweigu-Niemcy).

Tabela 1. Charakterystyka badanych gospodarstw

Oznaczenie gospodarstwa	Położenie	Rasa opasanych zwierząt/ pochodzenie zwierząt	Liczba sprzedawanych zwierząt (szt./rok)	Źródło pochodzenia paszy
PL-30	Polska- Podlaskie	Czarno-biała/ produkcja mleka	20 byczków+ 9 jałówek	Pastwisko, kiszzonka z kukurydzy i trawy, zboża
DE-190	Niemcy-Bawaria	Fleckvieh/ produkcja mleka	120 byczków+ 70 cieląt	Kiszzonka z kukurydzy, zboża
FR-45	Francja-Pays de la Loire	Charolais/ opasanie ras mięsnych	31 byczków+ 16 krów mamek+ 2 jałowki	Siano, kiszzonka z kukurydzy i trawy, zboża
IE-75	Irlandia-Connaught	Continental/ opasanie ras mięsnych	75 wolców	Pastwisko, kiszzonka z trawy, koncentraty
HU-80	Węgry-South Transdanubia	Hereford// opasanie ras mięsnych	81 byczków+ 61 jałówek	Kiszzonka z kukurydzy, zboża
BR-500	Brazylia- Mato Grosso do Sul	Nelore/ opasanie ras mięsnych	180 wolców+ 94 jałowki	Pastwisko
AR-1000	Argentyna-Buenos Aires	Angus+Hereford/ opasanie ras mięsnych	1000 wolców+ 181 jałowek	Pastwisko
AU-1100	Australia- New South Wales	Angus/ opasanie ras mięsnych	922 wolce+ 253 jałowki	Pastwisko, zboża

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych IFCN-Beef.

Analiza została przeprowadzona na podstawie 8 gospodarstw (tab. 1) położonych na terenie Polski, Niemiec, Francji, Irlandii, Węgier, Brazylii, Argentyny i Australii. Źródłem pochodzenia żywca wołowego w większości gospodarstw było opasanie bydła ras mięsnych, jedynie w Polsce i w Niemczech zwierzęta pochodziły z gospodarstw produkujących mleko. W Niemczech gospodarstwo sprzedawało także cielęta w wieku ok. 2 tygodni. Istotnym elementem wpływającym na zróżni-

cowanie systemu produkcji pomiędzy krajami europejskimi (poza Irlandią) a krajami Ameryki Płd. i Australii jest kategorią zwierząt, jako końcowy efekt opasania. Podstawową kategorią zwierząt opasanych w państwach europejskich są byczki, a w krajach Ameryki Płd. wolce, co determinuje jednocześnie system produkcji w badanych gospodarstwach (tab. 2).

Tabela 2. System produkcji żywca wołowego w badanych gospodarstwach

Oznaczenie gospodarstwa	Obsada zwierząt (LU/ha pow. paszowej)	Wiek bydła na początku opasania (dni)	Okres opasania (dni)	Dzienny przyrost (g/dzień)
PL-30	1,7	15	535	879
DE-190	3,4	50	437	1291
FR-45	6,4	244	265	1566
IE-75	2,3	563	365	548
HU-80	4,0	230	230	1304
BR-500	0,3	240	945	347
AR-1000	1,3	180	504	545
AU-1100	0,2	210	224	964

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych IFCN-Beef.

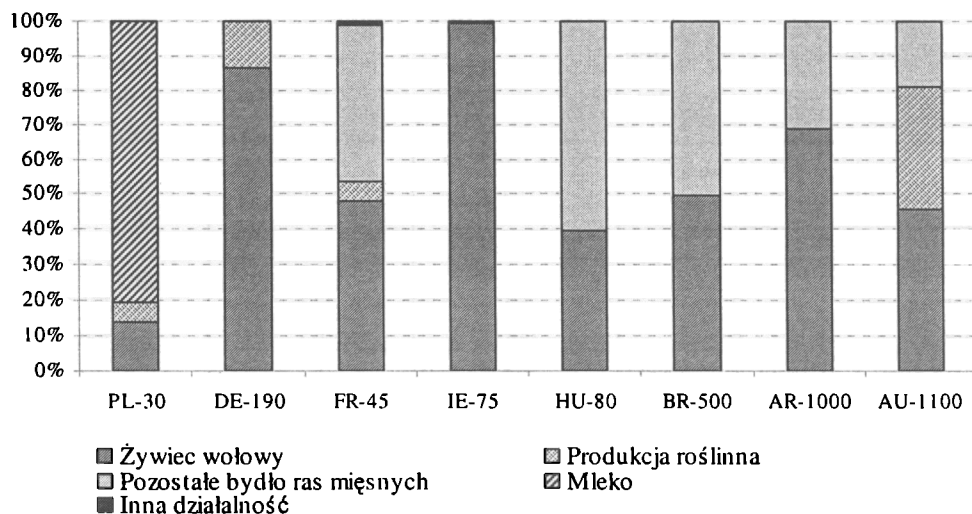
Rasa opasanych zwierząt warunkuje początek okresu opasania. W gospodarstwach, w których prowadzi się chów bydła ras mięsnych (poza IE-75), początek okresu opasania wynosi średnio ok. 220 dni, natomiast w gospodarstwach, gdzie bydło chowa się w celu produkcji mleka (PL-30, DE-190), wiek ten wynosi do 50 dni. W krajach Ameryki Płd. i Australii bydło jest wypasane przez cały rok na dużym obszarze pastwisk, co jednocześnie wpływa na wskaźnik obsady bydła, który w tych gospodarstwach rzadko przekracza 1,0 LU/ha powierzchni paszowej.

3. Wyniki badań

Gospodarstwami, które uzyskiwały przychody wyłącznie z chowu bydła rzeźnego, były gospodarstwa IE-75, HU-80, BR-500, AR-1000, przy czym poza bydłem przeznaczonym na żywca wołowy gospodarstwa te sprzedawały jałówki do dalszego chowu. Tylko gospodarstwo polskie (PL-30) charakteryzowało się tym, że ponad 80% przychodu stanowiła produkcja mleka, a żywca wołowy miał mniejsze znaczenie dla uzyskiwanych środków finansowych. Cztery spośród badanych gospodarstw (PL-30, DE-190, FR-45 i AU-1100) poza żywcem wołowym sprzedawały na rynku produkty roślinne.

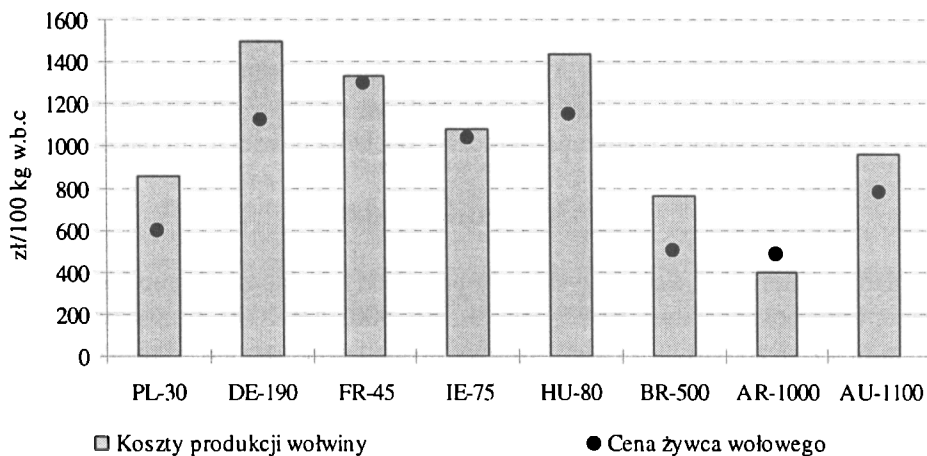
W większości badanych gospodarstw produkcja wołowiny nie była opłacalna (rys. 2), tylko gospodarstwo AR-1000 uzyskiwało dochód ze sprzedaży bydła rzeźnego. Należy także zauważyć, że poza niskimi kosztami produkcji, wynoszącymi

ok. 400 zł/100 kg w.b.c.¹, gospodarstwo to uzyskiwało najniższą cenę za żywca wołowy – ok. 486 zł/100 kg w.b.c.

Rys. 1. Źródła przychodów w badanych gospodarstwach w 2003 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych IFCN-Beef.

Rys. 2. Koszty produkcji i cena żywca wołowego w 2003 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych IFCN-Beef.

¹ w.b.c. – waga bita ciepła.

Najwyższe koszty produkcji spośród badanych gospodarstw ponosiło gospodarstwo niemieckie (DE-190), a najniższe gospodarstwo argentyńskie. Najwyższą cenę za kg wagi żywej żywca wołowego uzyskiwało gospodarstwo francuskie (FR-45) – 7,67 zł. Spośród państw europejskich najniższą ceną żywca wołowego charakteryzowało się gospodarstwo polskie, gdzie rolnik uzyskiwał 3,20 zł/kg wagi żywej. Porównując koszty produkcji żywca wołowego, stwierdzono, że ich najniższy poziom był w gospodarstwach Ameryki Płd. w porównaniu z gospodarstwami europejskimi i gospodarstwem australijskim (AU-1100).

Tabela 3. Koszty produkcji żywca wołowego w badanych gospodarstwach w 2003 roku (w zł/100 kg w.b.c.)

Wyszczególnienie	PL-30	DE-190	FR-45	IE-75	HU-80	BR-500	AR-1000	AU-1100
Zakup zwierząt	136,7	470,1	829,2	895,3	788,8	226,1	191,7	308,0
Pasze (pasze z zakupu, koszty produkcji pasz własnych)	258,6	221,4	187,9	90,4	252,4	110,7	6,2	47,7
Utrzymanie maszyn	33,8	193,3	295,3	82,6	52,8	18,6	20,9	44,2
Paliwo, energia, woda	144,1	68,6	35,4	13,0	54,1	71,1	0,0	49,6
Utrzymanie budynków	19,4	133,2	31,3	30,7	26,2	11,0	17,4	20,6
Weterynarz i leki	19,0	40,7	15,9	0,0	5,9	8,2	6,0	22,1
Podatki i opłaty	14,6	54,5	23,2	18,1	8,2	4,3	0,3	11,6
Pozostałe koszty	66,6	72,9	60,0	73,3	77,1	17,7	39,7	241,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych IFCN-Beef.

Analizując koszty produkcji w badanych gospodarstwach (tab. 3), można zauważyć, że w większości krajów istotny wpływ na ich wielkość mają koszty zakupu zwierząt, których udział w kosztach ogółem wynosił od 19,6 do 71,9% kosztów ogółem produkcji żywca wołowego. Najwyższe wydatki na zakup zwierząt ponosiło gospodarstwo IE-75 (895,3 zł/100 kg w.b.c.), a najniższe w gospodarstwie PL-30 (136,7 zł/100 kg w.b.c.). W większości gospodarstw preferowany jest system produkcji oparty na specjalizacji, w którym zakupuje się cielęta do dalszego opasania, a tylko niewielki udział stanowią zwierzęta z własnego chowu.

Kolejną pozycją mającą szczególne znaczenie dla kształtowania się kosztów ogółem są pasze (tab. 3). Najwyższe koszty związane z paszami miało gospodarstwo PL-30, co było związane przede wszystkim z długim okresem opasania i jednocześnie wpływało na mniejsze koszty zakupu zwierząt. Niewielkie obciążenie finansowe (od 6,2-110,7 zł/100 kg w.b.c.) w zakresie pozyskania pasz do produkcji

miały gospodarstwa Ameryki Płn. ze względu na całoroczny wypas zwierząt na pastwiskach.

Istotną pozycją w kosztach produkcji żywca wołowego w gospodarstwie niemieckim i francuskim było utrzymanie maszyn, których udział wyniósł średnio 17,2% kosztów ogółem. Taka sytuacja ma miejsce ze względu na wysokie koszty amortyzacji, co z kolei świadczy o częstej wymianie parku maszynowego.

4. Wnioski

Badane gospodarstwa charakteryzowały się zróżnicowanym systemem produkcji, który w większości gospodarstw oparty był na opasaniu ras mięsnych. W przeważającej liczbie gospodarstw głównym źródłem przychodu było bydło rzeźne oraz sprzedaż bydła ras mięsnych (przede wszystkim jałówek do dalszego chowu).

Istotny wpływ na koszty produkcji żywca wołowego ma zakup zwierząt oraz pozyskanie pasz. Najwyższe koszty ogółem na produkcję żywca wołowego ponosiło gospodarstwo niemieckie, a najniższe gospodarstwo argentyńskie.

Na podstawie wyników badań można zauważyć różnice w zakresie kosztów produkcji żywca wołowego pomiędzy poszczególnymi częściami świata. Koszty te są niższe w gospodarstwach położonych na terenie Ameryki Płd.

Literatura

Deblitz C. et. al, IFCN Beef Report 2004, IFCN/FAL, Braunschweig 2004.

BEEF COSTS PRODUCTION IN FARMS PARTICIPATED IN INTERNATIONAL FARM COMPARISON NETWORK (IFCN-BEEF)

Summary

All analyzed farms are different in terms of a production system. The majority of farms are characterized by beef breeding and the main source of return are bulls, steers and heifers. European farms sell mainly bulls for slaughtering and South American farms sell steers that influence costs and the production system. The highest cost of production is found in European countries but none of farms makes a profit from beef production. Only one farm (Argentinian) has a cost below the beef producer price.

Means of production costs are carried for animal purchasing and feeding. It depends on the production system and farms specialization (animal purchasing for finishing).